



Yayın Değerlendirme / Book Reviews

Hasan Akay, *Hiç Ferahlığı*,

Istanbul: Hat Yayınevi, 2011, 9786056231315, 215 s.

Demet Koçyiğit *

İÇ FERAHLATICI BİR KİTAP: “HİÇ” FERAHLIĞI

İsm ve Cism: Bonzai ve “H”nin Hâlleri

Hasan Akay’ın denemelerinin yer aldığı eseri, ilk aşamada ismi ve cismi ile sahip olduğu özelliklerle dikkat çeker. Eserin ismi ve kapakta yer alan resim çarpıcıdır.

Ön kapakta bir bonzai ağacı yer almaktadır. Pek çok şekilde yorumlanabilir bu. Bilindiği gibi bonzai ağacı çok zor yetişen ve bin yıllık bir tarihi geçmişi olan nadide bir bitkidir. Bilenler onun, çevrede gördüğümüz ağaçların bir minyatürü olduğunu ifade eder. Bonzainin eserin kapak resmi olarak tercih edilmesi neye işaret eder? Acaba eser, bin bir zorlukla kaleme alınmış denemeler ile kapaktaki resim arasında bağlantı kurmaya mı davet etmektedir? Yoksa denemeler Akay’ın ruh ve zihin dünyasının bir minyatürü müdür? Ve dolayısıyla mânâdan maddeye aksettirilişi midir? Belki bu denemeler Akay’ın değil, fakat dünyanın bir minyatürüdür. Belki eser, Akay’ın özenini simgelemektedir. Bir eser ortaya koymak için gösterilen özen, bir bonzai yetiştirmek için gösterilen özenden aşağı kalır mı?

İç ferahlatıcı bir işaret de yeşil renkle (ve hattâ yeşil renkte) görünür. Bonzai netice itibarıyla bir bitkidir ve dolayısıyla yeşildir. Kapakta, bonzainin arkasındaki beyaz bulutlar ve mavi gökyüzü de yeşilleşmiş, âdeta bonzainin rengini almışlardır. Acaba, yeşilin ferahlatıcı özelliği ile eserin adı arasında ne kadar bağlantı kurulabilir? Yeşil, baharın; bahar da ferahlığın simgesi değil midir? Eser, bir bahar gibidir, belki de.

* Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Öğrencisi, İstanbul/Türkiye, demetkocuyigit1@gmail.com

İsm-i cismin hikmeti de esere ve ötesine davet eder: “*HİÇ FERAHLIĞI*”. İlk adımda bu ifade bizi “Necatigil’in Fraktal Şiirleri ‘Kareler’i Yeniden Okumak” başlıklı yazıya götürür.¹ Bir ‘kaos’² esnasında gözden kaybolmaya müsait olan bu ifade, bu eserde asıl rolüne kavuşmuş; esere ad olmuştur.

Dikkat edilirse “*H*” harfi farklı bir karakterdedir ve boyut olarak daha küçüktür. Hasan Akay’ın çok sevdiği parantez oyunlarına bir misaldir bu. İç ferahlığı, Akay’ın üslûbu için oldukça sade kalır; öyleyse bu ‘iç ferahlığı’ eksiktir, tamamlanması veya takviye edilmesi gerekir. O takdirde bu bir ‘(h)iç ferahlığı’ olabilir. O halde, “*HİÇ*” neyin nesidir? Hiçlik ferahlıkta mıdır, ona dâhil midir, yoksa onun dışındakilerde midir? Yani ferahlıktan ötesi bir hiç midir? Bu hiç, sebepsizlik mi ifade eder ya da sebepli sebepsiz bir hiçlik midir? Yoksa ‘hep’e açılan bir kapı mıdır? ‘İç’teki ‘hep’in bir simgesel eki midir?

Hasan Akay’ın hayat algısını bilen bilir. Öyle ise ferahlığın içinde ya da ötesinde, kıyısında, köşesinde hiçlik “mümkün olabilemez.”³ Belirtelim ki ona göre “Hiçlik bile hiçbir zaman olamayacaktır.”⁴ Sorumuzu yineliyoruz: Öyleyse bu “*HİÇ*” neyin nesidir? Öncelikle göz yanılmamızı düzeltelim, yanıt ortaya çıkacaktır. Gördüğünüz(ü zannettiğiniz) “*H*”nin farklılığı farklı bir yazı karakteri olmasından değil; farklı bir karakterde olmasındandır (Yukarıdaki cümlemiz kontrol edilebilir, ifademiz böyle idi.). Ne (yazık ki demiyoruz) iyi ki “*HİÇ*”, yokluğunu haykırmaktadır burada. O, yazarının ifadesine göre de asla var olamaz. Onun kaderi ancak ve ancak bir “*İÇ*”e kendini kabul ettirme mücadelesini sürdürmesidir. Karakterini haykırır “*HİÇ*”. “*İÇ*”in yanına ek olabilmek için yalvarmaktadır. Bu küçüklüğü ve görmezden gelinme arzusunu doğurması bundandır. Nitekim eserin “*İÇ*”i de bunu doğrular.

“*HİÇ*”e Karşı İç

Eser, farklı konularda kaleme alınmış denemeleri içermektedir. Denemeler, ebrû, İstanbul, şair-şiir, edebiyat kuramları, okuma bilinci, postmodernizm gibi pek çok konuda kaleme alınmıştır.

İlk üç deneme (ilki daha geniş olmak üzere), ebrûdan bahseder; yalın olarak değil, fakat Hasan Akay üslûbu ile. Akay, teorik bilgiyi deneme üslûbu içinde eritir. Ebrû, ebrûya onun bakışı ve hayat algısı harmanlanır bu denemelerde. “Önce aşk gerektir. Âşık olacaksın. Âşığa engel yoktur.”⁵ Öyleyse ebrûnun ruhunu kavrayabilen (kendi ifadesi ile: ebrûnun yüzü suyuna) pek çok şeyde ebrûyu görebilir. Fen bilimlerinden çok ‘ayn-ı muhsin’ler yardım edebilir bu hususta. ‘Kitâb-ı

1 Bakınız: Hasan Akay, *Şiiri Yeniden Okumak*, İstanbul, Akademik Kitaplar, 2009, s.159-212.

2 Bu ifade kaynağı belirtilen metinle ilişkilidir.

3 Bu ifade, Hasan Akay’a özgü bir ifadedir.

4 Hasan Akay, *Hiç Ferahlığı*, İstanbul, Hat Yayınevi, 2011, s.31.

5 a.g.e., s.21.

Kâinât” denen kâinat bir kitap gibi okunurken de ebrûlanmalar görülmelidir.⁶ Bir önemli nokta da şudur: “Öteler ebrûnun berisinde ve şiir ebrûnun ötesindedir.”⁷

Ebrûlar, maddesi ile mânâyâ ulaştırır insanları. Akay, ebrû yazıları ile bir gerçeğe işaret eder aslında. Ebrûlar öz itibariyle zaten mânâdan gelmişlerdir. Onların serüvenleri mânâda başlamış, yolları bir aralık (belki de bir ‘ân’lık⁸) maddeye uğramış ve tekrar özlerine dönmüşlerdir. Tıpkı insanoğlu gibi...

‘Şairler ve Şehr-i A’zam’da bir şairin kaleminden şairleri okuruz. ‘Bahtiyar sefiller ya da sefil bahtiyarlar’⁹ olarak nitelenen şairlerin ‘diline değdi mi taş bile taştan fazla bir şey olur’. Bir şair olan Fatih’in en güzel şiiri ‘Şehr-i Azam: İstanbul’dur¹⁰. Bu ufka sahip olan nice şairler vardır ki onun için nice şiirler yazmıştır.

Tavşanlar ve kirpiler iş başındadır. Fakat tilki kimdir, tavşan kimdir; şair mi eleştirmen mi? Eleştirmen yöntemin kullanıcısı mıdır, yoksa yöntem eleştirmeni mi kullanır?¹¹ Akay, bu darbeden sonra şiire yönelir: Şiirin yasaları, yasakları, tapu ve ‘tapunakları’ irdelenir.¹² Ardından okuma alışkanlığı üzerine düşüncelere yer verilir. Okuma, bir alışkanlık değil bilinç işidir. Alışkanlıklar özel değildirdirler çünkü. Esas okuma ise “(b)ile bile okumak”¹³tır. Bunun için tavsiye edilen yöntem ise Metinlerarası İlişki yöntemidir.

Akay, sonraki iki yazısında postmodernizmin asıl kimliğini sorgular ve postmodernizm etkisindeki birtakım unsurları yapıçözüme uğratar. Ardından yapıçözüme uğrayan, oryantalist söylemdir.

Derrida, Marks ve Hegel arasında felsefeye “rast-gele” sorular sorulurken karar sahiplerine “Râst gele!” der Akay.

Yapıçözüm, Batı ve Doğu, medya ile devam eden denemeler, “ney ve gül makamında” son bulur.

“HİÇ FERAHLIĞI”, kişinin kendi benliğini yapıçözüme uğratmasına bir imkân sağladığı için iç ferahlatıcıdır. Ne mutlu okurlara...

6 a.g.e., s.9-42.

7 a.g.e., s.44.

8 Akay’ın “ân-la-m” ile ebrû ilişkilendirmesi için esere bakılabilir.

9 a.g.e., s.51.

10 Akay’ın Şair Aynî’den naklettiği iki beyti burada aktarıyoruz (a.g.e., s.58-59):

“Şehr-i âzam kim binâsı gerçi mâ ü tyndedür

Ya onun üstündedir cennet yahut altındadır

Bu haber kim söylenür hem zâhir ü bätündadır

Revnakı bu kâinâtun şehr-i İstanbul’dadır.”

11 a.g.e., s.73-86

12 a.g.e., s.87-94

13 a.g.e., s.99

Kaynakça

Akay, Hasan, *Őiri Yeniden Okumak*, İstanbul, Akademik Kitaplar, 2009.

Akay, Hasan, *Hiç Ferahlığı*, İstanbul, Hat Yayınevi, 2011.